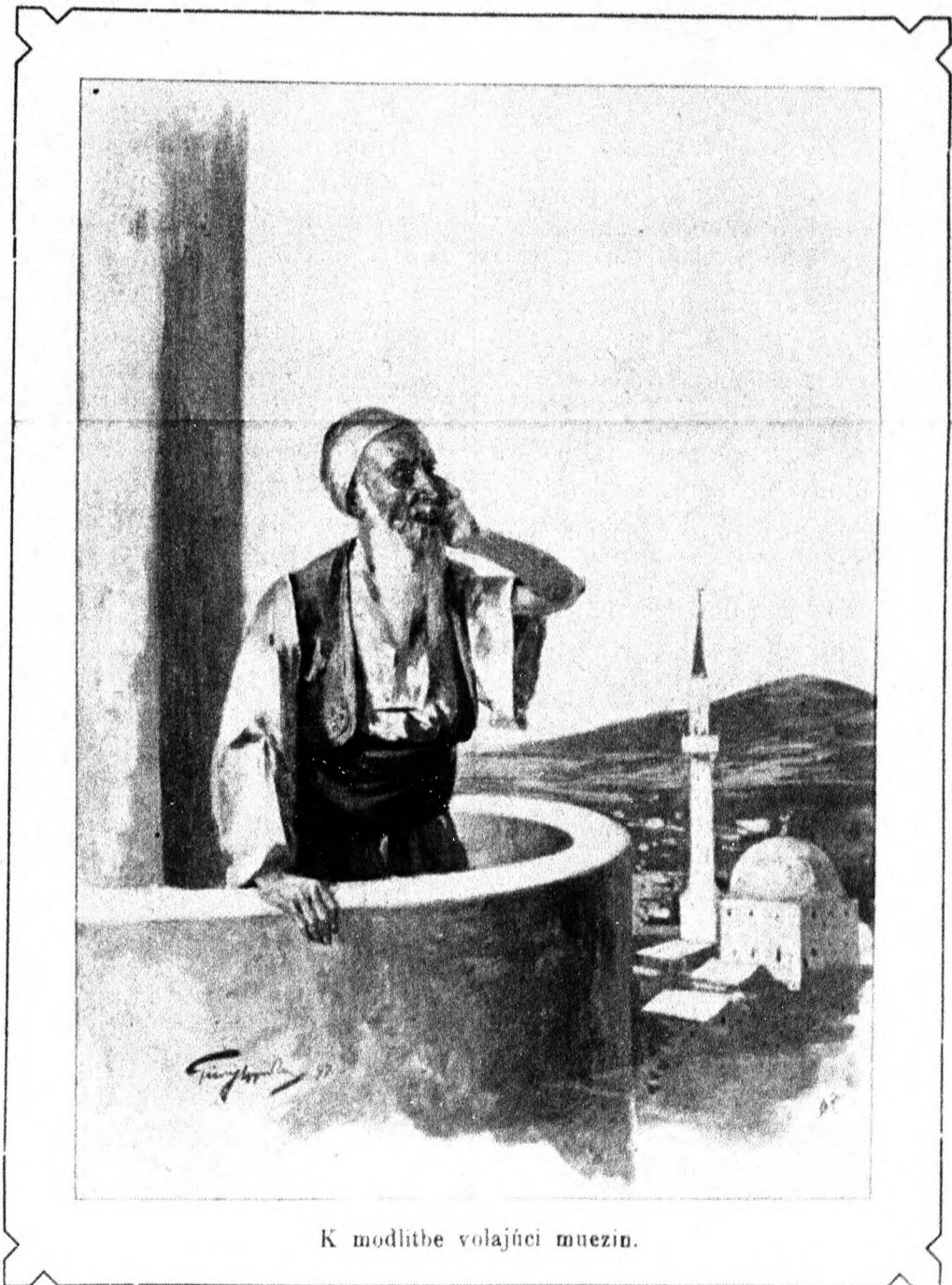

OPRAVDOVÝ KREŠŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TYŽDENNÍK.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodi každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	4 kor. — hal.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	2 > — >		
Na štvrt roka	1 > — >		
Jednotlivé číslo 6 halierov.			

K modlitbe volajúci muezin.

Čo je tomu na príčine? . . .

Známo je nám, že obyvatelia Horného Uhorska hŕfne opúšťajú vlasť svoju a presťahujú sa do vlasti novej — Ameriky. Keď pátrame po pravej príčine tohoto hŕfneho vysťahovania, prídem na to a s bôľom srdca musíme vyznať, že náš ľud slovenský vysťahuje sa pre nedostatok, ktorý sa mu v terajších časoch a pomeroch tak často za podiel dostáva a ktorý jeho tunajšie zivoby až príliš trpkým robí.

Kto žije s ľudom, jedine len ten má príležitosť poznať a vidieť radosti a žiale, blahobyť a nedostatok jeho. Len ten má príležitosť vidieť, že tomuto ľudu viacej a o mnoho viacej sa dostáva za podiel žiaľu a nedostatku, ako radosti a blahobytu.

A čo je tomu na príčine?

V prvom páde pálenka, tá nešťastná pálenka! Náš slovenský ľud natoľko sa oddal tomuto čertovmu mlieku, že zabúda na Pána Boha, na vlasť, na seba a na svoju rodinu. Odúča sa statočnej práci a oddáva sa ľachtikárstvu. A keď aj robí a krvopotne robí, — ale začo? za pálenku! A keď kradne, podobne kradne na pálenku! Lebo kde sa pije a len pije, tam môžeme vedieť, že nič nestačí a preto neostane nepohnutý ani cudzí majetok!

Že pálenka nevychodí z domov nášho ľudu to dokážem nasledovne:

Keď niekoho láskavý Pán Boh nemluvniatkom obdaril, ešte je nie sv. vodou ani pokrstené, už dochádza pálenky flaša za flašou a po sv. krste duplovane.

Keď dvaja do stavu manželského vstupujú, tá sv. smluva pred Pánom Bohom tiež nemôže pomínúť bez toho, aby sa každý prítomný v tej besnici neokúpil.

Keď volakto oči zavre a je odprevadený a pochovaný do matky zeme, to sa tiež nemôže stať bez toho, by hrob jeho slzami pálenky nebol poliaty. A tak skoro môžem povedať, že Slovák v hnusnej pálenke sa rodí, v pálenke žije a v pálenke umiera!

Či by snád nebolo krajšie, keď ten, koho láskavý Pán Boh nemluvniatkom obdarí, tú summu, čo by mal pri jeho krste prekrstiteľ a prepíť odložil mu do sporiteľne, aby takto, keď nemluvňa dorastie a vstúpi do boja života malo sa aspoň čoho lapiť.

Alebo či by nebolo radnejšie a krajšie, keď by dvaja mladoženici — jestli sú možní — to čo majú nemilobohu preveseliť, si tiež odložily na tie ďalšie časy, keď ich bude starosť obkľučovať. Jestli sú ale chudobní, nech že sa nezadlžia, lebo táto dlžoba je to bremeno, ktoré budú cítiť cez celý ich život a ktorá neraz svornosť a lásku v ich dome podkope.

Či by nebolo krajšie a chvályhodnejšie, keď by sme v tom páde, že láskavý Pán Boh našich rodičov, manžela alebo manželku ku sebe povolá, úctu naproti ním nie pálenčným karom vyjavili, ale namiesto toho ak nám vystáva, to miesto, kde sú na večný odpočinok položení, čo našu krv akým-takým pomníkom poznačili.

Že ľud slovenský pre pálenku čo deň tým hlbšie viazne do hnusného babna nemravnosti, to nám svedčia ním preplnené žaláre a trestnice.

Teraz sa ale spytujem, že prečo a pre akú príčinu sa ľud slovenský oddal tej besnici?

Človek čím ťažšiu prácu vykonáva, tým záživnejší pokrm potrebuje. Ľud slovenský pracuje ťažko a nadmier ťažko, popri tom ale taký pokrm požíva, ktorý je celkom nedostatočný ku vynahradeniu v práci ztratenej sily. Aby ale pri jeho chudobnom pokrme túto každodennú ťažkú prácu sdolal, tak dráždi svoju silu tou nešťastnou besnicou — pálenkou.

Keď sa spýtame niektorého z pomedzi ľudu, že prečo pije, zaiste tú odpoveď dostaneme, že «keď by nepil, nevládal by ťažkú prácu!» Z tohoto vidno, že ľud je toho presvedčenia, že jedine pitím možno ťažšie práce vykonávať.

Ľud slovenský od pekelného pijanstva vykúpil sme vstave jedine tým spôsobom, keď vzdvihneme pôsty mäsitých pokrmov — lebo veď od požívania týchto takrečeno za celý jeho život postí — a zavedieme pôsty od liehových nápojov. Veď dobre vieme, že nášmu ľudu mäsa dostáva sa len vtedy, keď niekomu v obci hovädo odhynie. Postavme za príklad nášmu ľudu v tomto ohľade jeho spoluobčanov židov, ktorí dobre jedia, to jest každodenne záživné mäsité pokrmy požívajú, k tomu ale málo pijú. A keď aj pijú, ale nie hnusnú pálenku, ktorá ničí telo a dušu a celé rodiny na mizinu donáša. Jestli že komu vystane denne

alebo každého druhého dňa na pol alebo liter pálenky, nechže si za to kúpi radšej funt mäsa, ktoré nielen jemu sily dodá, ale aj jeho rodine hlad zaženie. Nechže mu je prvší každodenný chlieb a záživný pokrm, ako pijatika!

Aby ale náš ľud bol celkom blažený, k tomu je nielen to potrebné, aby sa od pálenky odučil a jeho hmotný stav sa polepšil, k tomu ešte potrebuje vzdelanosť a rozum, bez ktorého je len katom svojho majetku. Veď dobre vieme, že vyľúdiť vrabca z ruky neumelého dieťaťa je dostatočný jeden vľúdny pohľad alebo slovo. A takto je to aj s našim ľudom, ktorý pracuje a krvopotne pracuje; ale to, čo vypracuje, keď ho aj neprepije, vylúdi mu ho z hrsti — rozumnejší.

A preto náš ľud nevyhnutne potrebuje dobre sriadené ľudové školy, lebo jedine len tieto ho prichystajú do boja života tak, aby nebol všade a od každého — ubitý!

Ale čože?! Mocnejší potlačuje slabšieho a tak aj škola je potlačená farou a učiteľ je otrokom fary. Na fare teraz zriedka vídať výstrahu tmy a nemravnosti, namiesto týchto plápolá prápor politický. Teraz duchovný zriedka volá svojich veriacich ku sebe, aby ich pre ich nemravné výstupky pokarhal, alebo aby ich osvietil, že žiakmi preplnená škola je nesmierna štrbina na živote a budúcnosti ich dieťok, ale najviac pre politiku a azdaj pre zaplataenia interesov. A nemravnosť, temnosť a chudoba?! tie nech sa množia, ako interesy od interesov.

Ludu slovenský! Život človeka je plavba z brehu tunajšieho života na breh života večnosti. Ku tejto plavbe ale striedlivosť a rozum je tak potrebný pre človeka, ako plávanie pre plavca. Beda tomu plavcovi, ktorému sa hlava — od pálenky — krúti, alebo ktorý sa obfaží farchou — majetku — bez toho, aby vedel plávať, ten iste bude ponorený, lebo majetok nerozumného a neumelého človeka je preňho len veľiká farcha.

I to sa povráva, že príčinou úpadku nášho ľudu sú jedine židia. Ja som ale ešte nevidel žida, ktorý by z dom do domu chodil a každému či chce, či nechce, hodnú porciu páleného do hrtana nalial. Nie židia sú príčinou tvojho úpadku ľude slovenský, ale ty sám sebe, lebo veď od tvojjej slobodnej vôle závisí tvoje blaho!

J. B—y.

Slovo k rodákom.

Ťažko je i jednotlivcovi vyhoveť, ťažšie mnohým — a všetkým ani nemožno. A tým nepríjemnejšia je táto úloha, keď sú očakávania a požiadavky oprávnené, no vyplnenie týchže neprajné okolnosti, neblahé pomery a nedostatočnosť prostriedkov takmer úplne nemožným robia.

V takomto nevďačnom položení nachodia sa od dávna a ešte dlho nachodif sa budú kruhy krajiny našu spravujúce. Požiadavôk — medzi nimi mnoho oprávnených, — potrieb zväčša už veľmi súrných máme nesmiernu zásobu: no ani len najhorkokrevnejší snilec nemôže tvrdif to, že vyplnenie a to rýchle vyplnenie takových v daných okolnostach a pomeroch prostriedkami, ktoré nám k službe stoja, na celej čiare možným by bolo — a predsa ľavný postup nás neuspokojí, ba tak sa zdá, že ku vyčkaniu ani trpelivosti, ani miernosti nemáme. Chceme, očakávame i požadujeme *všetko naraz a to hneď*.

A predsa mnohým, ba snáď i všetkým požadovateľom je známo, že nedostatky, nesprávy a vady naše nezapríčinili tí mužovia, ktorých vidíme, ani tie doby, v ktorých sme už my sami nad sebou a v svojom rozhodovali. Príčiny a začiatky týchže sú dávnejšieho pôvodu.

Chudobní sme, lež kedy bola vlast naša cez viac storočí na kapitále bohatá? Kde, kedy a aké mali sme pramene, z ktorých peňažné istiny vytekajú? Čo sme v tomto ohľade prevzali počas vyrovnania od predošlej národnej správy? Nuž, a celé štátne sriadenie museli sme z ničoho utvorif. Ministerstvá, úrady, vrchnosti, prostriedky a pomôcky premávky, obchodu, hospodárstva, museli sme si zariadiť a nikto nám nenechal potrebné zásoby k tomu. Húfy úradníkov, sluhov a medzítka sme si zadovážili, no nemali sme dostatočných prostriedkov odmenif ich vedu, prácu a zodpovednosť a tým menej boli sme vstave zabezpečiť ich dľa súrneho povinnosti na čas ich neschopnosti ku práci, udelif im zaslúženú primeranú pensiu.

Okrem toho obranná sila štátu nie našou vinnou, ani zanedbaním, lež svetovými pomermi tisnutá ohromne zrástla a my nemohli sme sa vymknúť z pod nesmiernych tiarch, ktoré táže požadovala i požaduje od nás. Napnuli sme sily až do prasknutia a vidíme, vieme i uznávame, že na mnohé závažné, súrne a temer neodkladateľné potreby chybuje nám zaokrytie, no nemožno sa nám na tento čas novým obetiam podrobiť. A preto musíme uznať upútanosť správy a nežiadať nemožnosti jedine tým cieľom i úmyslom, aby sme vláde nepríjemnosti zapríčinili, nové ťažkosti tvorili a aby sme nevedomých, do veci nezasvätených, i tak už dosť nespokojných

spoluobčanov nepobúrili a v nich vládne a správe protivné ba nepriateľské smýšľanie vzbudili.

Ale stretáme sa aj s inými výčitkami nespojovníkov, ktoré vládne na oči vyhadzujú a ktoré nie sú s peňažnou otázkou spojené, predsa ale tvoria základ mnohým nesvárom. Medzi tieto patrí z pomedzi iných oná prázna výčitka, že vraj smer nášho štátu a jeho politiky je nekresťanský, beznáboženský.

Nuž táto námietka nenie pravdivá, ale zlomyselným prekrúcaním a falšovaním skutočnosti.

Štát náš pozostáva s nepatrnou výnimkou, ktorá sa pri 17-millionovom počte jeho obyvateľov úplne ztráti a do povahy vzatá byť nemôže, pozostáva z kresťanov, a následkom toho je ovšem štátom kresťanov a ako taký i štátom kresťanským. V inom, inakšom smysle ním byť nemôže, lebo prestal by byť štátom, — telesom politickým, — občianskym a stal by sa skupeninou hierarchickou — kňazskou, čo je pri pokročilom vývine občianskom dnes už jednoducho nemožnosťou.

Toto, dnes ani ziaden rozumný človek ziahať a chcieť nemôže, a preto takto otvorene a zjavne to ani klerikálni ľudári nehlasujú, ač práve požiadavky a chůvky ich v tomto smere vlastne iné cieľe ani nemôžu, trebárs je to v každom ohľade nesmysel.

Nuž ale stopujme ich pohľadom na to, čo doslovne za bod programu svojho vyhlasujú. Nepotrebné, lebo zbytočne požadujú náter a smer kresťanský v politike domácej, lebo veď o protive toho ani vidu, ani slychu. A preto, čo oni vlastne myslia, len hádať musíme. Veď ten smer a náter politiky našej už preto, že je liberálny, ani nemôže byť iný, ako kresťanský, na zásady kresťanstva sa opierajúci. Tedy čo chcú? Aby bol a to výlučne i výhradne jedno-vierovyznanský, katolícko-kresťanský? Nemyslíme mylíť sa, keď toto predpokladáme: lebo veď ani spoluobčania katolícki liberálneho smýšľania v svojom opravdovom kresťanstve to netvrdia, ale katolíci ľudárskej strany otvorene hlásajú a píšú, že kresťanom je len rímsko-katolíck, upierajúc pozitivnosť náboženstva ostatných kresťanských vierovyznaní. Na základe tejto prehnanosti potom nekresťanským a beznáboženským je im štát, keď i len jeden minister, i len jeden hlavný župan, ba i len jeden obecný predstavený a nočný strážnik nie je rímsko-katolíckom.

Nuž ale pochop a podstata kresťanstva sú vyšším vo svojej vznešenosti a preto neodvislým od smýšľania a výstredných náhľadov ľudárskych. Nám a celému vzdelanému svetu kresťanom je každý úprimný vyznateľ a opravdový nasledovník Krista a jeho učenia, teda nie názvom — menom, lež vierou kresťan.

A v smysle tomto kresťanské náboženstvo úplnú oprávnenosť a slobodu i podporu užíva v štáte.

Spasiteľ náš zapovrhnuť všetok nátlak a nútenia a ziahať úprimnú oddanosť. On hovoril Petrovi: «Schovaj meč do pošvy,» a apoštolom poslal Ducha svätého i ohnivé jazyky, nie aby zbraňou donútili ľudí do ovčínca, lež vyučováním priviedli ich ku viere. Tak pokračovať majú aj jeho služobníci, kňazia. No, títo myslia, že ľahšie je sohnáť ovečky do košiara, ako primeraným hvizdom privábiť plaché vtáky. Im nie sú potrební kresťania vo viere, ale len dľa mena, a preto horekujú, že derešom, väzením a biršágom nenúti štát občanov byť kresťanmi. Že je ale v tomto ohľade štát o mnoho kresťanskejším, ako oni, to v zaslepenosti a zlosti svojej vidieť nechcú.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Minister orby na výsluchu u kráľa. V pondelok bol minister orby Darányi na dlhšom výsluchu u kráľa a pri tejto príležitosti do podrobnosti mu predniesol návrh zákona o uvedení do života podporujúcej pokladnice pre hospodárskych robotníkov a čeláď. Kráľ s veľkou pozornosťou poslúchal prednášku ministra, čo je novým dôkazom toho, že jak veľmi zaujíma kráľa každý taký pohyb, ktorý je nameraný k tomu, aby stav chudoby napomohol. Minister orby návrh tento pravdepodobne ešte pred turčianskymi sviatkami zadá v sneme.

Turčenské vakácie snemu budú tohoto roku nadmier dlhé, asíce trvať budú od 22-ho mája do 7-ho júna. Turčenské vakácie tohoto roku sú hlavne preto tak dlhé, lebo vláda je teraz zaujatá s pojednávaním v delegáciách.

Nové oznámenie inkompatibility. V minulom čísle boli sme spomenuli, že snemovňa vyslancov dostala mnoho takých oznámení, v ktorých jednotliví vyslanci boli oznámení čo inkompatibilní. Oznámenia tieto ešte vždy trvajú, tak že dnes-zajtra nebude vyslanca, ktorého by niekto nebol oznámil, že zastáva nejaký úrad, alebo že je v nejakom takom sväzku s vládou, ktorý zákon bráni, jedným slovom že je inkompatibilný. Že jak základné sú tieto oznámenia inkompatibility vysvitá aj z toho, že jedného vyslanca oznámili čo inkompatibilného preto, že je direktorom pohraby usporiadajúcej spoločnosti a že vláda, keď nejaký veľký muž vlasti zomre a pochovaný je na štátne útraty, u tejto spoločnosti zvykla im pohrab rozkázat.

Delegácie. Pojednávania delegácií plynú ticho. Zvláštneho spomenutia zasluhuje, že pri pojednávaní počtu spoločnej armády uhorskí delegáti rozhodne zasahovali sa zato, aby potreby spoločnej armády byly v tom

pomere, v jakom prispievame na výdavky, v Uhorsku zaopatované a aby pri zaopatovaní týchže bol ohľad bratý aj na malých priemyselníkov a gazdov. Spoločný minister armády sľúbil, že zaopatrovanie potrieb pre spoločnú armádu bude sa diať v pomere kvóty. Toto je radostný výdobytok, lebo takto veľká časť tej summy, ktorú platíme na spoločné vojsko, vráti sa nazad do krajiny a naši priemyselníci dostanú prácu.

Z Afriky. Vojska medzi Búri a Angličanmi rýchle blíži sa ku koncu. Búri od tých čias, jako zomrel ich vodca Joubert, nepočúvali svojho nového vodcu, každý chce vedieť viac ako druhý, slovom nastala medzi nimi nesvornosť a toto dobre využítkoval hlavný vodca anglický Roberts. Vyslal jedno krídlo svojho vojska k Mafekingu a anglickým vojakom po malých srážkach podarilo sa vyslobodiť toto obliehané mesto. Plukovník Baden-Powell, ktorý za dlhé mesiace bránil toto mesto proti Búrom, vymenovaný je za generála. Po vyslobodení tohto mesta, anglické vojsko vtrhlo do Transválu a teraz už kráča ku baňskému mestu Johannensburgu. Roberts medzi tým zaujal mesto Lindley a teraz na východnej strane stojí pri hraniciach Transválu, kam vtrhne hneď ako sa s jeho vojskom spojí generál Buller z Natalu. Oranžski Búri vidiac takéto pokračovanie, rad-radom opúšťajú bojište, ich vlasť Oranž je už i tak v rukách Angličanov a transválski Búri, ktorí by mali brániť svoju vlasť, radšej sa vadia, kto má byť hlavným veliteľom. Darmo je, v nesriadennom, neorganizovanom vojsku nemôže byť disciplíny a tak je to medzi Búri. Netrpí pochybnosti, že Angličania behom pár krátkych týždňov zaujmu i hlavné mesto druhej republiky Pretoria a tým bude koniec dlhej vojny.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 16. mája. Pokračovalo sa v pojednávaní návrhu o odanení bursy. Štefan Rakovszky opäť dokazoval, že vláda len na naliehanie ľudovej strany predostrela návrh o odanení bursy. Edmund Barta zase tvrdil, že tento návrh je zásluhou neodvislej strany. Pri podrobnom pojednávaní bolo zadané viac opráv, z ktorých bola prijatá iba finančným ministrom zadaná tá oprava, aby boly odané také bursové obchody, ktorých uzavierajúca stránka býva v cudzozemsku.

S pretrhnutím ďalšieho pokračovania pojednávaneho návrhu, prešlo sa na interpellácie.

Eugen Molnár sa spytuje, prečo čongrádsky fôišpán Vadnay nebýva v sídelnom meste stolice v Senteši, a za druhé prečo nenie tlačiareň bývalého vyslanca Simu zpod sekvestru oslobodená.

Štefan Rakovszky interpeloval v záležitosti liptovskej stolice. Shromaždenie liptovskej stolice totiž vyzdvihnúťmu podžupanovi nielen že na polovicu znížený plat na dobu vyzdvihnutia pozdvihlo na dve tretiny, ale mu odhlasovalo aj dôveru. Ministerský predseda ako minister

vnútra prvé uzavretie stolice odobril, pre druhé však zastupiteľstvo stolice pokarhal. Interpellant pofahom na toto posledné žiadal vývod.

Ministerský predseda Széll odpovedá, že si pokladal za povinnosť pokarhať stolicu pre toto uzavretie. V právnom štáte nemožno strpeť, aby sa na disciplinárne pokročovanie zavedené z úradu proti jednému vyzdvihnúťmu viceišpánovi takýmiť osvedčeniami dôvery vplývalo. Prosi vziať odpoveď v známosť.

Štefan Rakovszky odpoveď neberie v známosť. Dobro by bolo, keby minister vnútra z toho pokarhania udelil niečo i fôišpánovi.

Ministerský predseda Széll myslí, že keď Rakovszky i nestojí pod jeho svrchovanosťou, z pokarhania stolice tiež si má vziať svoj podiel. Prenasledovanie však nech nikto nevidí v záležitosti Liptova, jako ani v záležitosti iných stolíc. Nato bola odpoveď v známosť vzatá.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 17. mája. Dnes bolo dokončené pojednávanie návrhu o odanení bursy. Záťm prijal snem návrh zákona o stavaní novej budovy pre kráľovskú záložňu, ktorá má stáť poldruha miliona korún. Nato snem na návrh ministerského predsedu uzavrel, že do 7-ho júna nebude vydržiavať meritorné zasadnutie.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 18. mája. Na dneskajšom zasadnutí boly v tretom čítaní prijaté návrhy zákonov o odanení bursy o stavaní budovy pre kr. záložňu, načo Ján Molnár interpeloval ministra vnútra v záležitosti udelenia pozemku pre stavbu kalvínskeho kostola v satmárskej obci Mérd, pričom sa tamojší slúžny údajne dopustil prechmatov, lebo vzdor ministerskému zákazu dal potrebný pozemok vykrojiť.

Činnosť obecných predstavených.

Kto chce verejné záležitosti obce buď jak člen predstavenstva, buď čo člen obecného zastupiteľstva správne a ku bláhu svojich spoluobčanov viesť, toho prvou a najsvätejšou povinnosťou je, aby zákon o správe obcí poznal. Lebo či možno dať tomu do ruky kormidlo, ktorý nevie kormidlovať? A či je možno záležitosti čo len aj tej najmenšej obce v poriadku viesť, jakže sami predstavení nepoznajú ten zákon, ktorého sa majú pridržať?

Kto chce iného poučovať, aj sám musí vedieť to, čo vyučuje.

Tým, že sme sa dali vyvoliť za rychtára, za člena predstavenstva, alebo za člena zastupiteľstva, nespravili sme ešte nič osožného. Dobrobyť obyvateľov iba tak napomôžeme, jestli úrad tento rozumne zastávame, a jestli že v úradovaní našom známosť zákona spojíme s horlivosťou a statočnosťou.

Zákon o obciach aspoň vo všeobecnosti musí znať tedy každý predstavený, cieľom našim je

aby sme v krátkosti predniesli všetko to, čo je predstaveným obcí potrebné vedieť.

Koľkoraké obce rozoznávame?

Zákon o obciach rozoznáva trojaké obce. Za prvé *mestá so sriadenou radou*, ktoré majú mešfanostu, mestského kapitána, úradských atď.

Za druhé *veľké obce*, ktoré majú jedného osobitného alebo aj viac notárov, osobitného pokladníka, tútora a niektoré aj osobitného lekára a týchže sami platia a

za tretie *malé obce*, ktorých viac spoločne má jedného notára, lekára, tútora, a tých spoločne platia asice preto, lebo by farchy tieto nevládaly osobite platíť. Iného vážnejšieho rozdielu medzi malými a veľkými obcami niet. My budeme tu hovoriť iba o malých a veľkých obciach.

O právach a povinnostach obcí.

Zákon dal každej obci isté práva, zato im ale uložil aj isté povinnosti.

Tak každá obec, to jest predstavenstvo a zastupiteľstvo má právo pod dozorom stolice a vlády svoje záležitosti v medziach zákona samostatne riadiť, zato ale povinnosťou jej je, to čo zákon nariaďuje, čo jej vláda a stolica rozkáže, spraviť; lebo jako je na hor hlavný slúžny stolice, stolica vládne a táto snemu zodpovednou a poslušnosť podlžnou, tak je aj obecnie predstavenstvo, zastupiteľstvo, podlžné poslúchať zákon, vládu a stolicu.

Obzrime si teraz bližšie, že ktoré sú dľa zákona tie povinnosti a práva obci

Právom obce je že vo svojich vnútorných záležitostach samostatne rozhoduje a štatúty robí.

Toto je veľmi vážne právo, lebo kto môže svoje záležitosti spravovať, ten je sám sebe pánom, a čo taký môže záležitosti svoje — jak len má k tomu potrebné schopnosti — tak jako to za najlepšie a najprospernejšie uzná, k vlastnému dobru riadiť.

Toto môžu robiť v istej miere aj obce, a právo toto nazýva sa samosprávou, ktorú jak múdre vyuzitkujú, dobrobyt a blahobyť obyvateľov obce môžu veľmi napomôcť.

Prevádzaním tohoto práva obce v mnohom ohľade samy si zakladajú šťastie; lebo jakže predstavenstvo a zastupiteľstvo verejné záležitosti obyvateľov dobre a cieľuprimerane vybavujú; jestli že na tom nástoja, aby statočným a spravodlivým gazdovaním napomohly blahobyť obce, majetok jej rozmnožily, aby stvorily poriadok a čistotu;

jestli že nič nepremeškajú, čo môže slúžiť k dobru obyvateľov: vtedy privedú obec do rozkvetu, a obyvateľov jej spravia blaženými, spokojnými a takto najlepšie dokážu to, že sa rozumejú do spravovania obce.

Predstavenstvo a zastupiteľstvo obce má právo popri odobrení stolice aj štatúty vydávať. Aj toto je veľmi vážne právo. Lebo čo je štatút?

Nič iné, ako taká úprava, ktorá nahradzuje zákon, a ktorou isté veci, ktoré sú pre obyvateľov obce dobré, možno nariadiť, a také, ktoré sú škodlivé, možno zakázať.

Takto možno spraviť štatúty pofahujúce sa na to, jako treba v obci pravidelne stavať; jako treba verejnú čistotu udržať; možno sriadiť ohňohasičstvo; možno sa postarať o nočnú stráž; o udržanie chudobných a chromých; a možno dohliadať nato, aby krčmy byly v riadny čas zavrené; možno ustáliť poriadky spoločného vyhánania statku a mnoho iných takých vecí možno sriadiť, ktoré sú v obci potrebné, aby byly poriadok a čistota zachované.

Poznamenáť treba, že sa štatút obce nesmie protivíť zákonu alebo nariadeniam vydaným vládou alebo stolicou a že každý štatút musí byť 30 dní vyvesený na obecnom dome, aby ho každý obyvateľ mohol poznať, a jestli že ho drží ohľadom svojej osoby za urážlivý, mohol proti nemu apellovať; po 30 dňoch štatút musí byť k stolici predostrený a len keď ho stolica odobrila, môže vstúpiť do života.

Taký štatút, ktorý by sa protivil zákonu alebo nariadeniam vlády alebo stolice, alebo ktorý nebol dostatočne vyhlásený, stolica zruší. Proti tomuto zrušenie môže obec cestou stolice k ministromi vnútra apellovať; to samé môžu spraviť aj jednotliví obyvatelia obce, jestli že štatút držia za urážlivý.

Zákon ďalej dovoluje, že predstavenstvo a zastupiteľstvo obce môžu v istých hraniciach slobodne nakladať s obecním majetkom.

V statočných rukách toto právo môže byť pre obec veľmi osožné, lebo obec pomocou neho môže dobre kupovať alebo s prospechom predávať a tak obecní majetok zveľadiť a tým obecnie prírážky umenšiť.

Obecnie predstavenstvo a zastupiteľstvo má právo obecniu daň vyvrhnúť a vybrať.

Povinnosťou obce je ďalej starať sa o čistotu o obecnie cesty, o obecnie školy a o podobné ustanovizne. Spravuje poľnú policiu, ohňohasičstvo, obecniu stráž a záležitosť chudobných.

Pod Tatrami.

Zelená sa hora, jarčok cez ňu hučí;
 Starý drozd mladého v háji hvízdať učí;
 Na lúkach jahniatka v tráve sa belejú,
 Roľníci po poliach ōrú, sadia, sejú,
 Zahrady — sfa raje, i stráne kvel samý:
 Hej veď dobre je žiť na jar pod Tatrami.

Pestré pokrovce sú trávou bujné lúky,
 Polia zbožím plné, — bude že to múky!
 V horách kŕdle oviec, volov, kráv i koní,
 V úbočiach poľovník bystré srnky honí,
 Potoky rybárom vďačia sa pstruhami:
 Veselo sa žije v lete pod Tatrami.

A bárs časté boly víchre i lejaky:
 Dozreje ovocie, obilia, zemiaky,
 Kapusty sú krásne, hrach, bôb samé struky —
 Pod strechu donesú všetko pilné ruky;
 Nech len dobrý Pán Boh bdie nad nehodami:
 Spokojne sa žije v jaseň pod Tatrami.

A bárs nešveholia viac vtáky na lipe,
 Lež vetor buráca, sňah husto sa sype:
 Pri teplom kozúbku rodina v pokoji
 Prácou, modlitbami slasť, rozkoš si svoji,
 Oživnú dediny muzikou — svatbami —
 Blažene sa žije v zime pod Tatrami.

No, zášť i tu hniezdi, — i nenávisť rastie,
 Krivdou spláca lásku a podryva šťastie,
 Pobúri pokojných, — miernych štve a hucká —
 -- Nepochopiteľná príroda je ľudská, —
 Preto v cudzinu sa ženie ľud hŕfami,
 Pustnú — samotnejú kraje pod Tatrami.

DOPISY.

Zo Zvolenskej, v máji.

Veľactený Pán Redaktor!

Mojich pár riadkov začnem tiež s tou zimou, ktorú nám doniesli Pankrác, Servác a Bonifác. Veru to po hornej Zvolenskej v tie dni vyzeralo tak ako v decembri. Mráz bol tuhý, ale jako sa nám zdá, poľným úrodám veľmi neuškodil. Poškodil ale ovocné stromy, ktoré boly už v kvete, lebo badať na kvete čierne fľiačky, čo býva vždy predzvestou, že bystrických slivák bude málo.

Ináč v našej stolici je ticho, ale nepekných prípadov sa dosť stáva. Tak, jako počúvam, v Ľubietovej neďaleko železničnej stanice našli niekoľko mesačné nemluvňa, pravda bolo už mŕtvé. Zaiste nejaká naničhodná matka takto sa chcela zbaviť svojho plodu. Žandári ju hľadajú, ale dosavád bez stopy. No myslím že ruke spravodlnosti neujde.

V Brezne zas jeden robotník keď dostal výplatu

z huty, spil sa jako snop. Jebo žena mu preto dohovárala, aby sa radšej staral o svoje malé dieťa. Opilec na toto prišiel do takej zlosti, že schytil nôž a bol by zaiste zabil ženu i dieťa, keby sa mu oproti nebol postavil istý Ján Lokša, tiež robotník. Zúrivy človek ale predsa dopichal i dieťa, i ženu i Jána Lokšu, ktorý predsa vzdor ranám vykrútil mu nôž z ruky. Opilca zavreli, ale keď vytrezvel, robí sa vraj takým, ako by nemal všetkých päť pohromade. Doktor preto dáva naňho pozor, a keď vysvitne že je zdravý, nuž mu najdu miesto v bystrickom árešte.

Keď som už spomenul Bystricu, dokladám, že do tamojšieho špitála doviezli jedného šuhaja z Detvy, ktorý má roztrhanú dlaň ľavého ramena. Nešťastný šuhaj istý Ján Fekiač keď bola svatba, chcel strieľať z pištole a so zbraňou zaobchodil tak neopatrne, že pištoľ vybušila prv ako chcel a ruku mu roztrhala na franforce. Veru by už bol čas, aby naša mládež odvykla od takejto nebezpečnej a zbytočnej zábavy. Ten chudák šuhaj možno ostane zobrákom na celý svoj život.

Zostávam pánu redaktorovi s úctou.

Zvolenčan.

Sedličná, 13-ho mája.

Blahorodý Pán Redaktor!

Už dosť dávno čítam tento milý časopis bez toho, že by som sa bol niekedy opovážil niečo do neho napísať. Ponevác ale z nášho okolia veľmi málo dopisov čítam, opovažujem sa ja niečo napísať. Čo sa týka počasia, a tým sme dosiaľ dosť spokojní. Len keby nás Pán Boh zachránil od mrazu, na Pongráca bol síce mráz ale nenškodil ani stromu, ktorý tak krásne kvitnul, že až radosť naň pozrieť. Aj jariny aj oziminy sú pekné, bárs sme sa so sejbou jarnou následkom neprajného počasia trochu oneskorili. Zemiaky niektorým schádzajú a niektorí ešte len sadia; divné to pomery, ale zato s dobrou nádejou hľadíme do budúcnosti, lebo sa ufáme dobrým úrodám.

Stavanie železnice z Trenčína do Bošian je už v práde, sveta plné pole, krik a lomoz taký, až strach. Trenčiansky zámok sa vraj pohol a vraj od gruntu sa rúca tak, že sa obyvateľstvo, čo pod ním býva, naplašilo tak, že sa museli chytiť do rozberania zámku.

S úctou

Anton Bobček.

Z Horného Liptova, 20. mája.

Uctený Pán Redaktor!

O zime, ktorá nás zastihla prostriedkom tohoto mesiaca, nechcem písať, však to už et. čitatelia aj tak vedia, že keď sa v krajine trochu schladí, u nás po hornom Liptove padá sneh. Poznámam len toľko, že sa počasie od tých čias ešte neveľmi oteplilo a tak je chladno, ako by sme toho leta ani trochu tepla nemali mať.

Jako počúvam v Mikuláši založí cirkevná obec židovské vyššie gymnásium. K peniazom, potrebným k založeniu takéhoto inštitútu prišla židovská cirkev tak, že po istom Filipovi Hercovi, ako to i v tomto časopise bolo opísané, zdedila okolo 200.000 zlatých. Manželka a pokrevní Hercovi sa pravotili so židovskou cirkvou pre toto dedičstvo, ale pravotám urobili koniec tak, že sa vykontentovali. Obec dala z dedičstva 28.000 zlatých Hercovej a 7500 jeho pokrevným. Teraz chcú židia z toho dedičstva, ktoré s interessami od roku 1895 obnáša i vzdor vyrovnaniu okolo dvestotisíc, založiť gymnásium v Mikuláši a pýtali i podporu vlády. Jako počúvam, do Mikuláša prišli páni od ministerstva z Pešte a vec stojí už tak, že postavenie vyššieho gymnásiuma v Mikuláši môže sa považovať za isté. Nuž veru takáto škola Mikuláš veľmi pozdvibne, lebo sa ta nahrnie žiactva bez rozdielu náboženstva nielen z Liptova, ale aj zo susedných stolíc.

Ešte dokladám, že židovská obec z tohoto svojho dedičstva dala 200 zlatých rímsko-katolíckej cirkvi mikuláskej, aby si mohla kúpiť hodiny do veže kostolnej.

Zároveň sdelim i jeden smutný chýr. V Mikuláši pri štátnom staviteľskom úrade bol pisárom istý Ludvík Šlacky. Tento mladý človek bol tak náruživým kar-

tárom, že prebral aj úradné peniaze. Aby zlodejstvo zakryl, vybral sa do Košíc, aby mu rodina požičala peniaze. Ale groši nedostal a aby vyhnul hanbe tam v Košiciach sa zastrelil. Tak hľa karty privedú človeka i o česť, i o život.

Keď zase budem mať niečo nového, sdeliť neopomeniem. S úctou *Starý Lupták.*

Záskalie (trenč. st.), 17. mája.

Slavná Redakcia!

Volakedy som bol písal, že je u nás vrch kameňu a koniec chlebu. Toto teraz opakujem a pravdivosť slov mojich dokazuje nielen tá okolnosť, že máme tak malý chotár, že nemáme kde lichvu pást a kde siať, ale aj to je našim nešťastím, že sme tu jako v nejakej pevnosti zavrení, súc obklopení zúkol-vúkol strmými vrchami a vysokými skalami, ktoré sa až do neba vypínajú. Je pravda, že mnoho ľudí chodí sem tieto skaliská obdivovať, pritom všetkom sú nám ale len ku škode, ponevác sa je k nám ťažko dostať a práve tak ťažko sa je aj od nás preč dostať. Obec naša leží totižto jako v nejakej kadi; keď chceme von vyjsť z obce, tak sa zdá, jako by sme sa von škriabali z tejto kade a keď vyjdeme na vrchol musíme sa zas dolu vrchom púšťať; a keď ideme nazad domov, zase musíme ísť hore a zatým dolu vrchom. A práve preto k nám a od nás možno niečo iba na chrbte preniesť, ponevác na voze je veľmi ťažko, čo nás aj veľmi tlačí.

Tejto chybe by sa dalo ľahko odpomôcť, keby slavná stolica aspoň interess chcela na nás vynaložiť z tých peňazí, čo bude stáť bytčiansky most. Ba myslím, žeby na to nebolo treba ani toľko, čo by sa tie skaly na dvoch miestach vystriekali a my by sme dostali k nám rovnú hradsčú ani dlaň. Náš milovaný pán hlavný slúžny prisľúbil, že sa bude všemožne starať o túto cestu. Dal by Pán Boh, aby sa to čím skorej uskutočnilo, čím by sa aj susedným obciam, jako: Kostelec, Vrchteplá, Vághéve dobre poslúžilo. Keď sa u nás rozniezol chýr, že nám hlavný pán slúžny chce dať túto cestu spraviť, všetci sme mu už vopred na slávu volali a prosili Pána Boha, aby ho čím dlhšie živil medzi nami v stálom zdraví a úplnej blaženosti.

S úctou

*Leopold Grünwald.***Rodinný kruh.****Trestajme prvý priestupok**

Raz sa len na tom octnete drahí moji, že dieťaťu nemožno rozkázať. Po teraz, kým bolo nemluvňa, malé, ono bolo pánom v dome, ktorému nebolo možno rozkázať. Najviac sme ho chránili, aby sa mu dačo zlého neprihodilo, bdeli sme nad ním, aby sa mu na tele neuškodilo. Hovorím na tele, lebo duša nemluvňata ešte drieme

Hľa, jako hovorím, dôjde čas, keď musíme dieťaťu rieknuť: „Toto nečiň, lebo je to zlé; neurob to, lebo spáchaš hriech!“

Ale dieťa nenie dost mocné k tomu, aby rozoznalo dobré od zlého v každom jednom prípade; alebo keď aj zná, že toto alebo ono je zlé: nemá dost pevnej vôle k tomu.

Teda drahí moji, musíme dieťaťu pomáhať, aby mohlo po dobrej ceste kráčať... a musíme sa ku istým prostriedkom utiekať, keď by snáď z tejto dobrej cesty zblúdilo.

Takáto pomoc je trest!

Dobre znáte, drahí moji, že rozumný zbraďník dotiaľ ohýba strom, kým je slabý. Aj múdry rodič vtedy sa usiluje náchylnosť dieťaťa ku zlému vykoreniť, keď ju po prvé zbadá.

Či ma rozumiete? Keď ju po prvé zbadá!

Teda, keď po prvý raz počujete vypustiť z úst dieťaťa škaredé alebo hrešiace slovo. Keď je dieťa prvý raz neposlušné, spurné. Keď je oproti vám prvý raz neúctivé, nevďačné; keď prvý raz siaha po cudzom, nech je to bárs len aj ihla... vtedy ho musíte naskutku pokutovať, lebo ináč ako strom... tak ani dieťa viac neohnete.

Mnohí rodičia zvykli to hovoriť, veď je ešte dieťa! Iní, tento raz ti ešte odpustím, nepotrescem ťa...

Drahí moji, koľký a koľký nešťastlivec si vzdychne: Keď by ma len boli dobre po prstoch vytrepali, keď som doma prvý halier, kúsok cukru alebo inú maličkosť pojal. Bárs by ma len vtedy boli vydrali, keď som v chlapičenskom veku prvý raz vstúpil do krčmy... teraz by som nebol nešťastlivý.

A je to aj tak! Keď rodič alebo učiteľ prvú neposlušnosť alebo zlý skutok dieťaťu odpustí: za druhý, tretí je už takrečeno rodič alebo učiteľ zodpovedný.

Preto veľmi zle smýšľajú rodičia, keď chytajú dieťaťu stranu, keď ho vo škole trescú.

Dieťa pocíti, že je za chrbátom rodičov, a v tomto povedomí zo samej vzdorovitosti a z trucu naproti učiteľovi spácha zas priestupok.

Preto si dobre zapamätajte drahí moji tú povinnosť, že: „Trestajme prvý priestupok!“

Jako treba dieťaťu rozkazovať?...

Jedon-druhý bude sa ozaj diviť nad zvyšnou otázkou, keď ju prečíta. Doktorý snáď aj to povie:

— No, pozrite len, tento prehnaný dopisovateľ sa už aj do toho mieša, jako mám môjmu decku rozkazovať. Hej, ale coky ōd toho!

— No, ale už aj preto napíšem tieto riadky, lebo presvedčený som o tom, že kade nábleich prečítate, hneď zaraz budete ináč rozmýšľať.

Predošle som rieknuť, že dôjde čas, keď budeme môcť už dieťaťu to rieknuť: Poď sem, choď ťa; prines toto alebo oné a nečiň toto, alebo to.

Teda keď rodič toto riekne dieťaťu, vtedy rozkazuje. Aj toto rozkazovanie — drabí moji — má svoj spôsob, jako každá vec na svete. Je síce pravda, že príslovie hovorí, že nenie ľahšie jako rozkazovať, ale tento raz veru nenie pravdivé, lebo medzi rozkazom a rozkazom je veru veľký rozdiel, snáď ešte väčší jako medzi novou a starou, roztrhanou šatou. Obidvoje je šata, ale kto je by zamenil jednu s druhou s triezvym roznomom.

Ja vám tu radom rozpoviem, jaký má byť dobrý rozkaz.

1. Nepotrebné veci nerozkazujme. Počul som od koľkokoľvek rodičov, že keď sa ich dieťa pýtalo o jednodruhé, aby sa ho striasli, dali mu plnú slamenicu bôbu a prikázali mu, aby ho prečítalo. Nuž či to nenie hlúposť takéto zachádzanie; keď už aj nechce rodič dieťaťu na dané otázky odpovedať, či mu nezná múdrejšiu vec rozkazovať? Alebo snáď nemyslí rodič na to, že s počítaním tresce dieťa, ktoré si tak zošklivý počtovanie, jako jednoduchý cigáň dereš alebo heskovicu.

Mnohý rodič, ba áno aj učiteľ zabráni mládeži, aby si vlasy na dvoje predehla. Čo je práve toľko, jako keď by oráčovi rozkázali, aby pluh vždy najprv do pravej a len potom do ľavej ruky chytil. Nuž či to má dajaký smysel? Nech si mládež pričesáva vlasy jako jej dobre padne, rozdelí jako sa jej ľúbi, tak potom môžeme byť aspoň o tom presvedčení, že sa riadne česá. Či nemám pravdu?

2. Nežiadajme od dieťaťa dačo takého, čo nezná vykonať. Čo by ste riekli vy, drahí moji, tomu, kto by od vás to žiadal, aby ste naskutku a dôkladne vypočítali jak ďaleko je zem od slnka, alebo či by ma nevy-smiala daktorá tetka, keby som jej to rieknuť, aby sa vydriapala na osyku. Teda neviem iste, či by mi nepremerala po chrbáte metlou. Síce koľkokrát žiadajú rodičia takúto nemožnosť od dieťaťa. To ale všetci znáte, že aj struna praskne, keď ju nadmieru natahujeme, ba aj kôň klesne, keď sa mu priveľa ťarchy naloží. Teda rodičia nesíte dietky! Drevo rúbať ešte nenie pre 6—8-ročné dieťa. Neznáte, jak trpko obanuje gazda, keď prv zapriahne žreba, jako načím?

3. Nech je rozkaz zrejmy. Alebo keď to chcem, aby mi so dvora drevo donieslo, nech neokolkujem, že neni v kuchyni dreva, alebo čo iné, ale vyslovím odrazu: — Jožko, prines mi dreva.

Mnoho ráz sa predsa pridá, že dieťa nerozumie rozkazu. V páde tom je na čase a na svojom mieste zpýtať sa:

— Čo som povedal?

S týmto môžeme raz navždy koniec učiniť všelijakým námietkam, nedorozumeniam. Zvláštne obyčaj majú už odrastenejšie dietky rozkazy ináč sebe vysvetlovať; teda týmto dajme rozkaz vždy opakovať.

4. Nech je rozkaz čím kratší! Bol som pri istej príležitosti na návšteve v jednom dome. Pokiaľ sme sa my s domácim pánom chutne vyprávali, potiaľ domáca pani, — ináč poriadna ženička, — s veľkou ťazkou núdzou

sváhila svojho synáčka z maštalnej strechy a tymito slovami ho poslala do sklepu:

— Ty Jožko! Choď do sklepu, ale sa ponáhľaj, keď ti hovorím, potom si pýtaj od sklepníka pol kilo múky nullky, rozumieš takej fajrovej, vieš z ktorej fánky a syrovú štrádlu robievam, k tomu za 4 haliere kvasnic, ale povedz tomu ryšavému sklepníkovi, aby ti dal čerstvých, lebo ináče uvidí čo bude, potom ne-abudni povedať, aby dobre odvátil múku. Rozumel si? No choď synáček môj, choď! Ale že sa mi ponáhľaj dieťa moje, lebo otec nebude dlho vyčakávať za večerou, lebo je už veľmi lačný. Keď prídeš chytro, dostaneš pred večerou dve fánky. Či to bude dobre?

Teda čože poviete na to drahí moji? Ci by nebolo bývalo lepšie takto rieknúť:

— Dones mi synku zo sklepu pol kilo nullky a za 4 haliere kvasnic! A nech si čím skôr tu!

A uvedený príklad ešte nenie ani tak obšrny ale veru slyšať aj taký, ktorý by sa hódil za nedeľňajšie litánie. Kým príde rodič na koniec rozkazu, dieťa často ani to nevie, jaký bol začiatok. Tak potom nie div, keď na miesto octu petroleja, alebo na miesto lekváru šuvíks prinesie dieťa.

Badúcene rozpoviem ďalej.

Kladivo.

BESEDNICA.

Bratia.

— Dľa cudzieho poslov.: *Hámor.* —

Ešte v tých starých časoch, o ktorých naši dedovia hovoria že boli „zlaté“, gazda Vukič odoberúc sa na večný odpočinok zanechal, pekný majetok svojim dvóm synom Jánovi a Ondrejovi. Ako otec zažmúril oči, bratia sa nevedeli ďalej snievať a sotva otca pochovali, hneď sa prichytili ku delbe. Delba sa aj previedla a tak z jedného pekného majetku staly sa dva drobné majetky. Ale táto delba nepreviedla sa dako spravodlivo, o čom každý z bratov bol sväte presvedčený. Ostatne jablko môže človek podeliť na dve rovné polovice, ale majetok je už ťažšie takto prefať. Tu nemôžeme povedať: Ondrej, tvoj je dom, lúka a vinica; Jano, tebe ostane dvor, zeme a maštaľ. Dá sa podelenie majetku previesť len dobrým rozmeraním pozemkov a predovšetkým úprimným dohodnutím, čoho však medzi bratmi nebolo.

Inžinier, ktorého si zavolali zeme rozmerať, dobre zodpovedal svojej úlohe. Vedel z pomeru bratov veľmi dobre, že ho po kommasácii i Jano i Ondrej bude menovať huncátom. A v povedomí tohto netrpí pochybnosti, že im zeme spravodlivo rozmeral a podelil.

Rozumie sa samo sebou, že následkom spravodlivého podelenia ani jeden nebol spokojný a hneď sa povadili. Dvere chlievca Janovho otváraly sa na vlastnosť Ondrejova. Ošpaná pravda to nevedela a keď vyšla z chlieva,

zašla si ku blízkej kukurici Ondrejovej a na tej si pochutnávala. Ondrej hódil po svini sekerou, ale tražil ju len tak, že sekera odtala mašici kúsok skrúteného chvosta. To bolo šťastie nielen pre mašicu, ale ešte väčšie pre Ondreja, lebo keď ho brat Jano zapravotil pre „zlomyselné poškodenie cudzieho majetku,“ svedkami vedel dokázať, že kus odfatého chvostika našli na jeho pôde, kde ošpaná škodu robila. Jano prehral pravotu.

Teraz bol teda rad na ňom, aby sa vypomstil na Ondrišovi. Jedon konár slivky Ondrejovej klonil sa na dvor Janov. Čo bolo teda prirodzenejšie než to, že ztriasol s neho všetko ovocie. Do posledného kúska. Teraz sa pravotil Ondrej a pravotu prehral.

Keď boli bratia pred súdom v tejto záležitosti, ich ženy potkaly sa pri studni, ktorej válov bol tiež podelený na dve čiastky. Čo bolo prirodzenejšie než že sa dve ženy povadily a potom sa mokrymi handrami po tvárach vyšlahaly. S plačom prijala každá svojho muža svaľujúce jedna na druhú všetku vinu.

Jano hneď zpod kólne, kde zastal s vozom, začal vykrikovať bratovi rozličné titule. Začal pri zlodejovi a končil pri vyvrhnutí zemou. Ondrej nazval sinko huncátom že sviety i na jeho brata a žičil mu, aby mu aspoň raz mohol svoj nôž obrátiť medzi rebrami. Na toto sa Jano veľmi nahneval na svojho mladšieho brata a zkríkol na neho:

— Ty fiškál!

Na druhý deň rano, už hodne pred východom slnka, Ondrej vyskočil s postele, zašiel na úrate, kde sa mu kone cez noc pásly, doviedol ich domov a zapriahol do malého vozíka. Potom vnišiel do izby, obul si čizmy, sňal s klinca kapsu, vložil do nej kus chleba, kúsok slaniny a cibule, flašku naplnil slivovicou a potom si kapsu ovesil na krk. Jeho manželka ležala ešte v posteli a videla, že sa jej muž chystá na dlhú cestu. A vedela aj kam, a preto neriekla ani slova.

Dobré kone bystrým skokom vytiahly voz na cestu a bez všetkého šibania dobehly do mesta. Keď vozík zastal pred domom dra Viliama Schönhofera, pravotára, Ondrej obkrútil opraty o lievč a sostúpjac s voza vťahol si hlavu medzi väzy. Čizmy si rukou trochu pontieral, medzi čím myslel na to, koľko asi bude pýtať advokát na predbežné trovy? Potrestaný chlapec by nebol robil kyslejšiu tvár, než jako si ju skrivil Ondrej, keď zaklopal na dvere žltej barvy. Hneď sa ozvala odpoveď:

— Slobobno.

Pán advokát obrátil tvár ku dverám a s viditeľnou radosťou vítal svojho starého známeho. Jeho oči, ozbrojené veľkými okuliarmi, prezradzovaly dobroprajnosť. Tieto veľké okuliare vzbudzovaly veľký rešpekt v Ondrejovi naproti jeho právnenmu ochrancovi.

— Dobrý deň, priateľu! — riekol advokát. — V čom že sa ustávate? Snáď zase tá delba.

Ondrej dobre neporozumel advokátovi, ktorý sa ho takto diplomaticky tázal, s jakou pravotou prišiel. Jemu by sa bolo lepšie zdalo, a to by bol aj lepšie porozumel, keby bol advokát riekol: No, čože vám zase ten zbojník

Jano vykonal? No Ondrej vzdor tomu tušil, že sa advokát pýta na príčinu k novej pravote. Začal teda podrobne, hneď od pohrabu otca počavšie sa nesváry medzi ním a bratom rozprávať.

— Veď viem, viem! — hovoril advokát, ktorý z predošlých pravôt znal už obúch bratov, ale to nič nepomohlo, musel vyslychnúť celú históriu ich sporu, bohvie už koľkýkrát. Potom musel vypočuť, že jaká naničhodná, svárliová je Madlena, žena bratova, že syn bratov Števo chodí mu kradnúť jablká do zabradý a kamením hádže do jeho sliepok. Len tak prišiel rad na večerajšiu zvadu a na tú ponosu, že ho Jano nazval fiškálom.

Advokát svraštil obočie, pred seba položil hárok čistého papiera a žiadal päť zlatých za horevzatie pravoty.

— Kedy sa to stalo?

— Včera.

— Jakými nádvkami ťa brat obsypal?

— Povedal mi že som fiškál, — zvolal Ondrej rozčulene a hneď doložil — a na to aj odprisahám.

— Iné neriekol?

— Povedal aj inó, ale na to sa dobre už nepamätám.

Advokát teraz svraštil už celú tvár a skoro sa rozčervenal, tak zkríkol na Ondreja:

— Nuž človeče, teda si myslíš, že keď ťa tituloval fiškálom, že to súd deklaruje za urážku cti?

Ondrej zase nerozumel ani slova. „Tituloval“, „deklaruje“, „urážka cti“, takéto slová sú mu celkom neznáme.

— Teda si myslíš, že dakoho možno preto zažalovať, že ťa nazval fiškálom? Nuž či je to nie ctihodné postavenie, keď je niekto fiškálom?

Ondrej v podivení díval sa na kričiaceho.

— Veď by ja takto musel každého človeka pravotiť, kto ku mne príde. Čo ti to prišlo na um, ty hlupák? Čeeš snáď žartovať so mnou? Ah, takejto bezočatosti som sa ešte nedožil. Ber sa naskutku odtiaľto! Nikdy mi nevoľž nohu do môjho domu! Ty naničhodník!

Týmto slovám Ondrej veľmi dobre porozumel, lebo bez všetkého odporúčania v pár okamihoch stál už pred svojím vozíkom na ulici.

Ondrej i rozžialený i nahnevauý trhol opraty a poháňal domov. Doma Jano s jeho ženou Madlenou a s čeladou stáli na podstení. Ondrej už z ďaleka zahrozil sa bičom a zvolal na Jana:

— Dočkaj, ty fiškál, veď ti ja podkúrim!

Jano sa chcel hneď vrhnúť na svojho brata, ale jeho žena ho zadržala:

— Radšej ho zažaluj! — dávala mu radu jeho múdra polovička.

Práve tak jako včera Ondrejov, dnes Janov vozík zastal pred domom pravotára Schönhoffera. Janko sasadnul s voza, utrel si rukou čizmy a zaklopal. Práve s takou priateľskou tvárou prijal ho advokát a práve cez tie okuliare hľadel naňho a práve takým posmeľujúcim pohľadom, jako včera na Ondreja. Ale aj Janova ponosa bola od slova do slova tá istá, jako Ondrejova a aj táto

stála Jana práve takých päť zlatých jako Ondreja. Len toľko bolo rozdielu v ponose, že teraz Hana, žena bratova bola naničhodná, svárliová jazyčnica a že teraz Jano je ten, ktorý si titul fiškála tak veľmi pripustil k ardeu. Ale čo teraz nasledovalo, to sa o mnoho kratšie stalo než včera. Teraz pán advokát vlastnoručne vyhodil klienta von dvermi a — div divúci — neposlal za túto svoju prácu žiadne konto Janovi.

I Jana očakávala rodina Ondrejova na podstení. Jano sa však nevyhráňal bičiskom, lež soskočil s voza a priskočiac ku bratovi, vyťal mu také zaucho, že bársjakému Turkovi by byly oči vyskočily od toho úderu.

— Auha! — zareval Ondrej a pomyslel si: — S týmto už nepôjdeš k advokátovi, ale rovno ku slúžnemu!

A čo pomyslel, to aj urobil.

Po dvojhodinovom čakani konečne bol vpustený pred slúžneho.

— Čo chceš? — znela otázka.

— Pán urodzený! Náš otec, Pán Boh mu daj večnú slávu...

— Len na krátko. Cele krátko rozpovedz, čo sa stalo.

Ondrej ešte asi pätnásť ráz sa pokúsil hovoriť o svojom mrtvom otcovi, ale vždycky marne. Konečne rozpovedal na krátce, že mu dal brat zaucho.

— Hm! Teda tvoj brat jemu dal zaucho...

— Jemu? Komu? — tázal sa Ondrej.

— Nuž tvojmu otcovi, veď si hovoril, že tvoj brat...

— Nie tak, pán urodzený, mne dal zaucho.

— Počuj, chlape, nevystrájaj so mnou žarty. Nuž ako že by ti mohol dať zaucho tvoj otec, keď je mrtvý?

— Nie môj otec, ale brat ma udrel po hlave, pán urodzený.

— A čo je do toho odumretie tvojho otca, keď sa ťa smiem pýtať? — riekol slúžny rozčulene.

— Nič, pán urodzený. Jano ma udrel a toho chcem zažalovať.

— Nuž a či Jano zomrel?

— Nie, pán urodz...

— Nuž teda?

— Nepovedal som ja, že niekto zomrel, ačpráve môj otec skutočne zomrel...

— Nuž teda ti žije otec? Prv si riekol, že zomrel.

— Pravda že zomrel, ale to nepatrí k veci. Môj starší brat žije, zovie sa Jano, ten ma udrel a preto ho chcem zažalovať.

— No, konečne! Nuž prečo si mi to neriekol hneď takto čiste a jasne? Teda Jano ti dal zaucho. Vrátil si mu ho?

— Nie, pán urodzený!

— Nuž prečo nie? — zkríkol na neho slúžny rozhnevane.

— Lebo on je silný chlap, — riekol Ondrej skonfundovaný.

— Čo? Nevrátil si mu ho? Je mocný? Chceš snáď, aby ti ja šiel pomáhať? Nepracíš sa odtiaľto? Nasutku ťa dám do rúk pandúrom a potom, verím, že ťa v plachte ponese domov. Ešte len to by mi bolo treba, aby pre každé zaucho držal vyšetrovanie po obciach.

Ondrej odišiel. Na ceste viackrát vytiahol flašku z kapsy a poľahoval z nej trúnok veľkými glgami, sväte si sfubujúc, že sa nikdy viac pravotíť nebude.

A od tých čias žili bratia v pokoji!

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo v Gedelove. Jeho veličenstvo kráľ najväčšiu časť svojho pobytu v Uhorsku trávi v Gedelove, pretože budínska kráľovská palota nenie ešte natoľko do poriadku uvedená, aby v nej jeho veličenstvo mohol dlhšie bývať. Je tam ustavičný krik a blomoz ako to už pri stavbách býva. Neraz zavznie tak ostrý hlas slovenského murára: „Maltu!“ alebo: „Tehlu!“ že sa ozve celá kráľovská palota. Keď je jeho veličenstvo v palote, ovšem naši murári vedia, čo je slušnosť a klebetiace liehničky najviac len užtipnú pre ich spozdilosť, nuž ale stavebná práca preda sa len nedá v tichosti konať. Jeho veličenstvo trávi teda čas svojho pobytu v Gedelove, odkiaľ prichodí každý pondelok a štvrtok dávať audiencie. Výnimku ušnil jeho veličenstvo len dňa 18. t. m. keď držal bľadku nad budapeštianskou vojenskou posádkou, ku ktorej prišiel i budúci dedič trónu arciknieža Franc Ferdinand. Jeho veličenstvo bol s vojskom spokojný, čo bolo dané na vedomie i mužstvu. Na audiencie hlásieva sa vždy mnoho osobností verejného života, ale v rade vysokých hodnostárov neraz vidno i jednoduchých ľudí, ktorí prídu kráľovi predniesť svoje sťažnosti. Tu pripomíname ešte, že nový vacovský biskup gróf Karol Csáky dňa 18. t. m. složil prisahu do rúk jeho veličenstva, pričom vládu zastupoval minister výučby Wlassics. Potom prijal kráľ nového biskupa na osobitnom výsluchu. V Gedelove činí kráľ dlhé prechádzky po utešenom parku a tu i tu vyjde si na poľovačku.

Zasľúbenie. Arcikňažna Maria Immakulata Raineria zasľúbila sa tieto dni s württembergským princem Robertom. Mladá sľúbenica je sestra arckn. Franca Salvatora, zaťa nášho kráľa.

Birmovka v Turci. Baňsko-bystrický biskup Karol Rimély prostriedkom tohto mesiaca udeľoval sviatosť sv. birmovania po turčianskej stolici. Dňa 15. mája udelil sviatosť birmovky v Hornej Štubni, 16. v Mošovciach, 17. v Znove pod Kláštorom, 18. v Turč. Sv. Martine a 20. na Vrútkach. Biskupa všade prijali okázalým spôsobom.

Sultán dedičovi nemeckého trónu. Turecký sultán Abdul Hamid II. princovi Fridrichovi Vilhelmovi, dedičovi nemeckého trónu udelil diamantový rád Imthiao.

Sňatky v kráľovskej rodine. Časopisy zase mnoho píšú o dvoch sňatkoch v panovníckej rodine, ktoré budia takú pozornosť, ako svojho času oznamovaný sňatok vdovy po korunnom princovi Rudolfovi s grófom Elemérom Lönyaym. Predovšetkým prinášajú chýry, zodpovednosť za ne ovšem padá na tie časopisy, že budúci dedič trónu arciknieža Franc Ferdinand už v najbližšom čase pôjme si za manželku grófkú Žofiu Chotekovskú a že ku tomuto sňatku dal už i jeho veličenstvo svoje najvyššie privolenie následkom čoho grófka Žofia Chotek považovaná bude za člena panovníckej rodiny. A že je vraj už i otázka práva potomkov z toho manželstva pochádzajúcich riešená a to tak, že deti nového páru ani v Rakúsku ani v Uhorsku nebudú mať práva na trón. Arciknieža Franc Ferdinand však keď niekedy vstúpi na trón, bude mať právo udeliť svojej manželke titul kráľovnej, lebo nebyvšie korunovaná, takéhoto titulu ináč by postrádala. — Druhý takýto sensačný chýr hovorí o tom, že i arcikňažna Maria Terezia, vdova po bratovi nášho kráľa arcikniežatu Karolovi Ludvikovi a macocha budúceho dediča trónu arcikniežata Franca Ferdinanda umienila si, že složí vdovský závoj a vydá sa za grófa Ladislava Cavrianiho. Gróf, s ktorým sa arcikňažna udajne už i zasľúbila, bol jej hlavným kamarášom. Zasľúbenie držia predbežne v tajnosti, ale kanonik Marsall, spovedajúci kňaz arcikňažny vraj už porobil potrebné cirkevné poriadky ku sňatku. Vydávajúca sa arcikňažna, ktorá bola treťou manželkou 19. mája 1896. zosnulého arcikniežata Karola Ludvika, narodila sa r. 1855. a jej sľúbenec gróf Cavriani r. 1851. Uvidíme, čo je na tomto druhom chýre pravdy. Prvý chýr o sňatku arcikniežata Franca Ferdinanda sa už poloúradne podvracia.

Pamiatka dobytia budínskeho hradu. Z príležitosti 51ročnej pamiatky zaujatia budínskeho hradu členovia neodvislého klubu a budínski mešťania usporiadali 20. mája peknú slávnosť. Obecenstvo na čele s 48-ickými honvédmi v dlhom rade ťiahlo do tabánskeho hrobitova ku hrobom pri dobýjaní budínskeho hradu padlých honvédov. Tu krajinský vyslanec Štefan Fáy povedal peknú reč, potom nasledoval spev, za jehož zvukov ovenčili hroby padlých hrđinov.

Majetok ref. kollegiuma v Debrecíne. Debrecínske reformátske kollegium, jako z ročitej zprávy vysvitá, je jedno z tých najbohatších vysokých škôl v krajine: celý majetok jeho obnáša 5,982,500 korún. Tento veľký majetok složili štedri horliví veriaci reformátskeho vyznania.

Ženská defraudantom. Pekná mladá poštarica v torontátskej obci Kisoroszi, slečna Zorenka Jovanovič nedávno oznámila zandárom, že jej poštu vyrabovali neznámi zloději, ktorí odniesli 600 korún. Zavedené vyšetrovanie však objavilo, že na pošte zloději nechodili, a kto 600 korún sobral, nenie iný, ako pekná slečna. Keď ju vyšetrojúci sudca povolal k sebe, nešťastná deva vytiahla revolver a tam pred sudcom sa zastrelila. Zomrela prv než by bola dala vývod, na čo peniaze potrovala.

Grófka Lónyayka u svojej dcéry. Tieto dni sa stalo, že bývalá arcikňažna Štefania od svojho sňatku s grófom Lónyaym poprvý krát prišla do viedenského Burgu navštíviť svoju dcéru arcikňažnu Alžbetu. Gróf Lónyay len odprevadil do Burgu svoju manželku a podvečer dočkal si ju pred palotou a potom sa na koči zaviezli do blízkeho Kalksburgu, kde sa za viac mesiacov pobavia. Že gróf Lónyay nešiel ku svojej pastorkyni, to len potvrdzuje tú všeobecne známou okolnosť, že arcikňažne Alžbete sa jej otčím nie veľmi zdá. Hja, otčím!

Zriedkavú operáciu previedol professor Mikulič, operatér na klinike v Breslawe. Ku doktorovi Mikuličovi došiel jeden robotník a žaloval sa, že tak sa cíti, ako by mu niečo tlačilo modzgy a okrem toho nemôže ľavým ramenom hýbať. Rozpovedal, že pred rokmi chcel spáchať samovraždu a strelil si do hlavy, ale vyzdravel bez toho, že by boli lekári z hlavy vytiahli guľu. Professor Mikulič Röntgenovými lúčami ustálil, kde sedí guľa a potom rozrežúc lebku vytiahol guľu. Guľa zpočiatku sedela v kosti, časom však sošmikla sa až po modzog, tak že professor našiel ju medzi lebkovou kosťou a blaňou kryjúcou modzgy. Operácia sa tak pekne podarila, že sotva vytiahol professor guľu, tlak na modzgy prestal a pacient mohol i ramenom hýbať. Operovaný robotník o niekoľko dní už úplne zdravý zanechal kliniku. Mikuličom prevedená operácia vzbudila v lekárskech kruhoch veľkú sensáciu, lebo posiaľ ešte nepodarilo sa Röntgenovými lúčami dokonale posvietiť cez lebku na ľudské modzgy.

Právoplatný výrok v močanskej záležitosti. Komárňanská súdna stolica — ako známo — pre močanské ukrutnosti obvineného slúžneho Kolomana Szabó posúdila na 3 roky a stol. účtovníka Gedeona Molnára na 3 a pol roka žaláru, okresného notára Gőbela na rok a rychtára Czunyiho na štyri mesiace väzenia. Kráľ. tabula zmenila výrok: Szabó a Molnár dostali po jednom roku žaláru, notár Gőbel tri mesiace a Czunyi jeden mesiac väzenia. Najvyšší súd kráľ. kúria tieto dni zoberala sa s touto záležitosťou a zmenila oba výroky. Býv. slúžneho Szabóva posúdila na dva roky a účtovníka Molnára na poldruha roka žaláru, notár Gőbel dostal štyri mesiace a rychtár dva mesiace väzenia. Týmto výrokom je táto ohavná záležitosť skončená a neľudskí úradníci musia si dobre zaslúžený trest odsedeť.

Nenávisť zeleninárky. Jozefova Szintova a Alžbeta Magyar v Budapešti v jednej ulici predávaly zeleniny a ovocie. Jedna druhej veľmi kazily gšeft a preto sa neraz poriadne pobily. I tieto dni Magyarová oddala sa do Szintovej, ale táto vytiahla revolver a strelila na Magyarovú, ktorá ťažko ranená klesla. Zaviezli ju do nemocnice. Szintová, ktorú chytili, bráni sa tým, že chcela len nastrašiť Magyarovú a že revolver stále nosí u seba, lebo chodí cez horu a tu ju už boli lúpežníci napadli.

Nový most nad Váhom. Stará túžba obyvateľov obce Veľká Bytča (trenč. st.) sa konečne splnila. Dostali železný most vedúci ponad rieku Váh. Most je už celkom hotový a onedlho oddajú ho verejnej premávke.

Hrozné skutky jedného šialenca Neslýchané, hrozné krveprelievanie spáchal jeden šialenec v talianskom mestečku Castioncello. Jako talianske časopisy píše, tamojší zámožný árendátor Angellio Menci, ktorý od mladosti trpel na zrúden, jednej noci keď už v dome všetko spalo, zblaznel a v návale šialenstva pochytiac sekeru v spánku pohrúženú svoju manželku v druhom stave dorúbal na kusy. Potom zabil svoje tri z prvého manželstva pochádzajúce deti, sofal svojich dvoch strýčov, ktorí tam uňho gazdovali a potom všetky mŕtvole vyviekol na dvor a hodil do studne. Odtiaľ šiel do maštale a tam sekerou zabil tri kravy a jednu mulicu. Konečne podpálil dom. Na oheň zobudili sa susedia a pribehli hasiť. Ale šialený zúrivec schytil teraz pušku a na každého, kto sa ku horiacemu domu priblížil, strelil. Traja susedia klesli mŕtvi od jeho gúl, jeden utratil zrak a traja utrpeli ťažké rany. Po tomto hroznom zločine zúrivec ušiel. Až na druhý deň rano našli ho pokojne spať na brobitove. Žandári Menciho chytili a chceli ho vypočuť, ale devätnásobný vrah ako-keby bol onemel od tej hroznej noci, neprehovoril ani slova a len blbe díval sa pred seba. Šialenca odviezli do blázince a jeho nešťastné obete pochovali za všeobecnej sústrasti celej obce.

Pozostalosť z doby tureckej. V Temešvári tieto dni na hlavnom námestí prepadla sa zem na priestore 15 štvorcových metrov. Kopaním bol objavený jeden puňým prachom naplnený murovaný podkop, ktorý pochádza ešte z tureckých časov. Diera je dlhá a má viac bočných podkopov popod mesto. Mesto teraz dalo tieto podkopy prezkúmať, aby sa vyhlo nejakému nešťastiu.

Prenasledovanie kresťanov v Číne. Z Číny dochádzajú zase zprávy, že prenasledovanie kresťanov nabýva veľkých rozmerov. Medzi Pekingom a Partingfu Číňania páchajú so dňa na deň ťažké priestupky proti kresťanom, pri ktorej príležitosti už dosavď zničili mnoho privátneho imania. Triasedemdesiat domorodých kresťanov, medzi inými mnoho ženských a detí usmrtili. Jednu časť týchto nešťastníkov za živa spálili. Katolícki misiónári oznamujú, že ruch rovná sa už tomu najdivšiemu prenasledovania kresťanov, a je sa čoho obávať, že tento pohyb následkom netečnosti alebo tichého súhlasu čínskej vlády o krátky čas nabudne ešte väčších rozmerov. Medzi cudzincami obydlými v Číne panuje veľký strach.

Starí blázni. Sedemdesiatročný starec Bhartes Gunsaulis v americkom mestečku Toledě prejavoval už od dlhšieho času nápadnú pozornosť oproti 60ročnej Marii Evansonovej, s ktorou spolu býval v dome pre chudobných. Nedávno podarilo sa im ujsť z chudobinca. Povraz, upletený z roztrhaných prestieradiel, ktorý z poschodného okna dolu visel, ukazoval cestu, ktorú starí zaľúbenci vykonali. Ponevác obe tieto romantické duše útek podnikly bez groša, nepodarilo sa im zaopatrit si potvrdenie sňatku, za čím oba veľmi túžili. Netrvalo to dlho a polícia mohla ich opäť dopraviť do teplého a útulného chudobinca.

Kráľ ako vinár. Jeho veličenstvo má na Tokaj-Hegyálje, v tarcalskom chotári, na t. zv. „Szarvashegy“-i veľiký a výtečne pestovaný vinohrad, v ktorom každý rok priemerne rátajúce urodí sa 600 hektolitrov pravej tokajčiny. Jako teraz z Tarcalu oznamujú, májové mrazy neobišli ani kráľovu vinicu. Zelené listy od mrazu popálené sčernely a sošuverily sa, tak že z tohoročnej úrody sotva jedna tretina ostane.

Smrť. Člen snemovne veľmožov gróf Adam Vay, bývalý hlavný župan sabolcskej stolice, dňa 21. mája v Nyiregyházi zomrel v 86. roku svojho života.

Podpora nálezcovi koruny. Jako známo po nešťastnej kapitulácii pri Világoši, v auguste roku 1849. Kossuth utekajúce do Turecka korunu sv. Štefana a všetky kráľovské odznaky pri Oršove na jednom malom ostrove Dunaja v jednej bedni uložené dal zakopať. Roku 1853. keď kráľovskú korunu hľadali, štyria sedliaci z obce Tuffier (pri Oršove), povereníkov viedeňského dvoru upravili na cestu a za ich pomoci potom zakopané a skryté kráľovské odznaky našli. Tuffierski sedliaci vyznačení boli za to strieborným záslužným krížom a popri tom dostali i väčšiu peňažitú podporu. Od tých čias už traja z nich umreli, len jeden ešte žije: Juraj Barna. Barna je už veľmi starý a práceneschopný. Vo svojej núdzi obrátil sa s prosbou na kráľa o nejakú podporu, aby na svoje staré dni ako-tak žiť mohol. Prosba neostala bez výsledku. Jeho veličenstvo kráľ teraz udelil starému Jurajovi 500 korún ročnej podpory, ktorú dostávať bude z kráľovskej pokladnice až do svojej smrti.

Ohavná matka. Katarína Bozó robotníčka v B. Štiavnicí všemožným spôsobom chcela sa sprostíť svojho dieťaťa. Keď videla, že hlad, smäd, bitka neusmrtila ináč silné trojročné dieťa, prišla na pekelnú myšlienku: vzala jednu hrubú kefu a dotiaľ drhlila nevinnému dieťaťu perny, ústa, nos, pokiaľ konečne za veľkých múk nevypustilo dušu. Zverskú matku chytili.

Nešťastie. Na železničnej stanici vo Zvolene robotník Bögös padol so železničného vozňa dolu hlavou na kofajnicu a zabil sa. Nešťastník zanechal mladú vdovu, s ktorou sa len pred tromi mesiacmi osobášil.

Kedy počali jesť vidličkami? R. 995 keď Pietro Orsoles mal svatbu s byzantínskou kňažnou Argilou, táto pri hostine vytiahla striebornú lyžicu a strieborné vidličky. Nasledovali ju v tom v Benátkach, ale až roku 1297 dostaly sa vidličky do Francúzska, odtiaľ po 250 rokoch prešly do iných krajín Európy.

Anglické vojny. Mnohí tvrdia, že panovanie kráľovnej Viktorie zabezpečilo Anglicku pokoj a dobrobyt. Ale keď prezreme nasledovný výkaz, nuž vysvitne, že Anglia odkedy panuje kráľovná Viktoria, ani sa len nevymotala z ustavičných vojen. R. 1830—1840 vojna proti Afgancom; 1841. prvá čínska vojna; 1845—1846 vojna proti Sichom; 1849. vojna proti Kafferom, druhá afgánska a druhá čínska vojna; 1848—49. druhá vojna proti Sichom; 1850. vojna v Birmanii; 1851—1852. druhá vojna proti Kafferom; 1852—1853. druhá vojna v Bir-

manii; 1854. krímská vojna; 1856—1856 vojna proti Číne po tretí raz; 1857. povstanie v Indii; 1860—1861 vojna proti Maorom; 1863—1866 druhé ťaženie proti Maorom; 1864. vojna proti Ašantom; 1864. vojna proti Bhutáncom; 1867—1868. vojna v Abyssínii; 1868. vojna proti Bašutom; 1868—1869 tretia vojna proti Maorom; 1871. vojna proti Luse, 1874—1874 druhá vojna proti Ašantom; roku 1877. tretia vojna proti Kafferom; 1878 do 1879. vojna proti Zulakafferom; roku 1879—1880 tretia afgánska vojna; 1873—1881. druhá vojna proti Bašutom. 1879—1881 vojna v Transváli; 1882. vojna v Egypte; 1884—1899 vojna v Sudane; 1885—1892 tretia vojna proti Birmanom; 1890 vojna o ostrov Zanzibar; 1892. vojna v Čatrali; 1894—1896 vojna proti Matabelcom; 1895. boje na indických hraniciach; 1896 tretia vojna proti Ašantom; 1896. druhá vojna v Sudane; 1897. vojna na indickej hranici; 1898. tretia vojna v Sudane a konečne 1899—1900 druhá vojna v Transvále. A toto menujú pokojným panovaním! V takých vojnách vycvičená anglická armáda už len vari zvíťazí nad Búrmami.

Jarmok vo Zvolenskej Lupči. Najbližší dobytčí a výkladný jarmok vo Zvolenskej (Slovenskej) Lupči odbývať sa bude dňa 31. mája, vo štvrtok pred Turicami.

Uh. kr. Poľnohospodárske Museum. Vyzývame pozornosť našich do Budapešti cestujúcich et. čitateľov na uh. kr. Poľnohospodárske museum, zbierky ktorého poskytujú poučenie nielen poľným hospodárom, lež i všetkým tým, ktorí sa zaujímajú o poľné hospodárstvo alebo o niektoré jeho odvetvie.

V tomto museume vidno zbierky užitočných a škodlivých zvierat, predmety, stroje a nástroje patriace do oborov pestovania zelenín, zahradníctva, ovocinárstva, vinárstva, dochovávanie dobytku a drúbeže, včelárstva, hodvabníctva atď., jako i vzorky rozličnej jakovosti pôd, umelých trusov a hnojív, ďalej pamätné predmety, modelly hospodárskych stavísk, rozličné štatistické výkazy atď. atď.

Toto pre každého veľmi zaujímavé a poučné museum nachádza sa v dome VII. okr. Kerepešská-cesta č. 72. a krem pondelku a po sviatkoch nasledujúcich dňoch otvorené je denne od 9. hod. predpol. do 1. hod. popoludní a každý zdarma si ho môže obzreť. Soznamy vystavených predmetov tiež zdarma možno dostať v museume u strážnikov.

Zemepisné museum (Budapešť, Štefania-ut č. 14.) od 13. mája počnúc otvorené je i pre veľké obecenstvo. Tu umiestnené a nadmieru zaujímavé zbierky možno si v nedeľu a vo štvrtok od 10. hod. predpol. do 1. hod. popoludní zdarma obzreť. V ostatné dni, krem pondelku a piatku (vtedy je museum zatvorené), platí sa 1 koruna vstupného.

KU OBRÁZKU.

K modlitbe volajúci muezin.

Vyznavači proroka Mahomeda majú v svojom písme naloženo, aby sa denne päť krát modlili. Keď Turek nemôže ísť do mešity vzdať úctu Allahovi, môže vykonať svoje bohoslužby doma, obrátený tvárou k Mekke, kde

spočívajú zemske pozostatky ich proroka Mahomeda. Ponevác Turci zvonov nemajú, k upomínaniu na modlitby používajú takzvaných muezinov. Títo hlásaici bývajú v minaretach, vežach a denne päť krát vychodia na chodbu veže volať veriacich k modlitbám. Zároveň úlohou týchto muezinov je pohliadnuť z veže do dvorov, či doma ostávajú pravoverní konajú svoje bohoslužby a jestli zbadajú ľahostajnosť naproti náboženstvu, narobia veriacim mnoho nepríjemností. Ale to sa teraz zriedka stáva, lebo za jedno do vysokých viacposchodných domov bohatých Turkov muezinovia nabliadnuť nemôžu ani s veže a čo biednejší Turci tí pri zaplnení takéhoto postavenia dbajú o to, aby muezin bol slepcom. Preto za muezinov sú povolani zväčša slepci, aby nevideli čo sa deje v domoch.

K OBVESELENIU.

Či bude vojna?

Dvaja kamaráti z mokrej štvrti tak okolo polnoci nadratí tackajú sa domov. Jednomu napadla otázka či búrsko-anglická vojna bude dlho trvať. Pýtal sa teda svojho priateľa:

— Čo myslíš či bude vojna...? Slová: „dlho trvať“ prežrel, lebo sa mu od mnoho piva začkalo.

— To závisí od toho, že koľko je hodín! — poznámenal priateľ.

— No už je po polnoci — vetil prvý. — A prečo sa pýtaš koľko je hodín?

— Nuž preto, lebo keď prídem domov po polnoci, vojna je istá! vetil priateľ úprimne mysliac na svoju ženu.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 23. mája.

V budapeštianských tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: Hovädzina predok 104, zadok 112, polievková 136, jazyk 138, obličky, ľadviny 188, čistené 380 halierov za 1 klg. — **Barančina:** predok 200, zadok 240 hlov. — **Telacina:** predok 104, zadok 112, stehno 180 hlov za 1 klg. — **Bravčovina:** 112, stehno a lopatka

120 hlov za 1 klg. — **Sunka:** pražská 180, surová 140 hlov za 1 klg. pri kúpe najmenej 5 klgrov.

Masť: Sviňská 108 hlov, loj 106 hlov, slanina ku roztopeniu 108 hlov a busacia masť 240 hlov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 180, sliepku 200, kohúta 180 hlov. Za jednu tučnú kačku 260, za tučnú mladú hus 500 hlov. — **Očistená drúbež:** kura 140, sliepka 160, kapúň 260 hlov, tohoročná hus 400 halierov (za jeden klg. tučnej husy 130 hlov), morka za kilo 130 hlov, kačka za kus 280 hlov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 8 kusov za 40 hlov, menšie 47 kusov za 2 koruny, ku čaju 7 kusov za 40 hlov.

Ryby: Kapor 140, sumec 200, štika 160, zubáč 200, jesater 260, okúň 220 hlov za klg. Raky: kus za 14 hlov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 190, ku čaju 240 hlov za 1 klg. Tvaroh 40 hlov za kilo. — Smotana 40 hlov za liter. — Pár bolubov 160 hlov, divá hus —, divá kačka —, jarabica — hlov za kus. — Zajac za kus — kor. — hlov. — 1 klg. divej svine 80 hlov, celé stehno srny 6 kor. — Zemiaky nové 26 hlov za klg.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
kor.	26 60	25 40	24 20	23 20	22 40	21 00
číslo:	6	7	7 1/2	8		
kor.	18 40	16 60	14 80	11 40		

Pšeničné otruby drobné po kor. 9 20, hrubé po 9 20.

Zeleniny: Zemiaky ružiaky kor. 2 80—3 60, žlté kor. 4 00—4 20, rožky kor. 7 00—7 20, biele kor. 2 80—3 00 za metr. cent **Kapusta** (v hlávkach) za kus 30 hl. kor. — **Cibula** kor. 5 00—8 40 m. c. **Zeler** 100 kusov — — **Nové uhorky:** za kus 50 halierov.

Strova: Hrach nový kilogr. 100 hal., čistený starý 18—30 hal. za liter. **Sošovica:** domáca 16—24 za klg. **Riža** 20 hlov za kilo. **Zelená fazuľa nová** 4 kor. za klg.

Chlieb: miestny od pekára biely 26—30 hlov, čierny 20—22 hlov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 25. mája.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 50 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.	Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.
		od	do						
Pšenica banátska	75-81	7 45	8 15	Štátny dlh. (Za každých 100 korún)			Prvá uhor. poisť. spol.	5225	5235
" peštianska	75-81	7 25	8 10	Uhorská zlatá renta 4%	97 25	97 75	Pešť. uh. kupec. b.	2690	2683
" stolnobelebradská	75-81	7 55	8 30	Uhorská korunná renta 4%	91 40	91 90	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	16000	16100
Raž (žito)	70-72	6 50	7 00	Uhorské regálové úpis 4 1/2%	98 25	99 00	Balgó-tarjána baňa na uhlie	645 00	675 00
Jačmeň na krm	60-62	5 90	6 10	" premiové úpis 4 1/2%	158 00	160 00	Záložné listy.		
" na pátku	64-64	5 60	5 80	Uhorská tiesko-segedínska požička 4%	137 75	138 75	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	93 50	94 50
" na várku	64-65	—	—	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	101 00	102 00	Uhorského úver. záložného ústavu 4 1/2%	98 00	99 00
Ovos	89-41	5 10	5 65	Spoločná požička v beš. peniazoch 4 1/2%	91 25	92 25	Uh. úver. ústavu s prémie 4%	115 00	117 00
Kukurica	—	5 55	5 70	Žreby.			Peniaze.		
Proso	—	5 00	5 30	Spolku „Jó sziv“	6 00	6 50	Cisársky dukát	11 58	11 46
Repica	—	12 50	13 05	Uhorského „Červeného kríša“	19 00	20 00	Dvadsať-frankovník	19 28	19 30
Dateľinové semä, luc.	—	—	—	Rakúskeho	41 25	42 25	Nemecká ríšska marka	118 25	118 25
Sviňská masť pešťanska	—	56 00	56 50	Basilika	13 25	13 25	Striebro	—	—
" " vidiecka	—	—	—						

Platný od 1. mája 1900.		Vozný železničný poriadok.					Platný od 1. mája 1900						
Párkány-Nána—Léva. Léva—Garam-Berzencze.						Garam-Berzencze—Léva. Léva—Párkány-Nána.							
Stanice.	triedy	osobný	miešan.	osobný	osobný	miešan.	Stanice.	triedy	miešan.	miešan.	osobný	miešan.	miešan.
		vlak	vlak	vlak	vlak	vlak			vlak	vlak	vlak	vlak	vlak
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.			I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Párkány-Nána	ind.	5:35	9:05	—	4:08	—	Garam-Berzencze	ind.	—	4:25	—	12:30	6:00
Kőhid-Gyarmath	»	5:52	9:22	—	4:25	—	Jálna	»	—	4:33	—	12:38	6:08
Kéménd	»	6:07	9:37	—	4:40	—	Saskó-Váralja	»	—	4:44	—	12:49	6:19
Bény	»	6:19	9:49	—	4:52	—	Garam-Szt.-Kereszt	»	—	5:01	—	1:06	6:41
Csata	érk.	6:31	10:01	—	5:05	—	Geletnek-Szklénó (Sz.-für.)	»	—	5:24	—	1:26	7:04
Oroszka	ind.	6:47	10:27	—	5:29	—	Szénásfalu-Vihnye (V.-für.)	»	—	5:35	—	1:34	7:15
Garam-Damásd	»	6:57	10:37	—	5:39	—	Zsarnóca	»	—	6:02	—	2:00	7:47
Zeléz	»	7:09	10:50	—	5:52	—	Zsarnóca-Fürészmalom	»	—	*6:07	—	*2:05	*7:52
Nagy-Salló	»	7:36	11:18	—	6:20	—	Garamrév	»	—	*6:14	—	*2:12	*7:59
Alsó-Várad	»	7:53	11:35	—	6:37	—	Rudnó	»	—	6:30	—	2:28	8:20
Léva	érk.	8:10	11:52	—	6:54	—	Ujbánya	»	—	6:45	—	2:40	8:43
Nagy-Kosmály	ind.	8:20	—	12:22	—	7:14	Garam-Szt.-Benedek	»	—	7:16	—	3:11	9:16
Kovácsi	»	8:38	—	12:40	—	7:38	Kovácsi	»	—	7:27	—	3:22	9:27
Garam-Szt.-Benedek	»	8:46	—	12:49	—	7:48	Nagy-Kosmály	»	—	7:38	—	3:36	9:43
Ujbánya	»	9:04	—	1:07	—	8:19	Léva	ind.	5:05	—	9:45	—	4:25
Rudnó	»	9:25	—	1:28	—	8:57	Alsó-Várad	ind.	5:23	—	10:03	—	4:50
Garamrév	»	9:41	—	1:45	—	9:20	Nagy-Salló	»	5:46	—	10:26	—	5:17
Zsarnóca-Fürészmalom	»	*9:47	—	1:52	—	9:29	Zeléz	»	6:08	—	10:49	—	5:51
Zsarnóca	»	10:00	—	2:05	—	9:54	Garam-Damásd	»	6:20	—	11:01	—	6:04
Szénásfalu-Vihnye (V.-für.)	»	10:13	—	2:19	—	10:12	Oroszka	»	6:31	—	11:11	—	6:23
Geletnek-Szklénó (Sz.-für.)	»	10:19	—	2:26	—	10:33	Csata	»	6:38	—	11:18	—	6:32
Garam-Szt.-Kereszt	»	10:37	—	2:45	—	11:08	Bény	»	7:09	—	11:36	—	7:03
Saskó-Váralja	»	*10:44	—	2:54	—	11:18	Kéménd	»	7:20	—	11:47	—	7:17
Jálna	»	10:53	—	3:03	—	11:29	Kőhid-Gyarmath	»	7:33	—	12:00	—	7:33
Garam-Berzencze	érk.	11:00	—	3:10	—	11:37	Párkány-Nána	érk.	7:49	—	12:17	—	7:52
Tót-Megyer—N.-Bélicz. N.-Bélicz—Privigye-Bajmóc.						Privigye-Bajmóc—N.-Bélicz. N.-Bélicz—Tót-Megyer.							
Stanice.	triedy	osobný	osobný	osobný	osobný	Stanice.	triedy	osobný	osobný	osobný	osobný		
		vlak	vlak	vlak	vlak			vlak	vlak	vlak	vlak		
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.			I-III.	I-III.	I-III.	I-III.		
Tót-Megyer	ind.	4:15	11:55	4:10	7:20	Privigye-Bajmóc	ind.	8:50	—	11:3	4:55		
Annamajor	»	*4:26	*12:06	*4:21	*7:31	Koós	»	4:02	—	11:49	5:07		
Nagy-Surány	érk.	4:37	12:17	4:32	7:42	Nyitra-Novák	»	4:14	—	12:06	5:19		
Ondróhó	ind.	*4:56	12:39	*4:48	8:02	Nemes-Kosztolány	»	4:29	—	12:29	5:34		
Komjáth	»	5:08	12:51	5:00	8:14	Nyitraszeg	»	4:40	—	12:44	5:45		
Nagy-Kér 6. sz. őrh.	»	*5:22	*1:05	*5:14	*8:28	Oszlány	»	4:48	—	12:55	5:53		
Ivánka	»	5:40	1:23	5:33	8:47	Nagy-Ugrócz	»	4:59	—	1:18	6:05		
Nyitra	érk.	5:57	1:40	5:50	9:04	Simony	»	5:06	—	1:27	6:12		
Kajsza 10. sz. őrh.	ind.	6:02	1:45	5:55	—	Nagy-Bélicz	érk.	5:15	—	1:38	6:21		
Üzbégh	»	6:13	*1:56	6:06	—	Nagy-Bélicz	ind.	5:20	—	1:53	6:36		
Vicsap-Apáti	»	6:22	2:05	6:15	—	Kis-Bélicz	»	*5:24	—	*1:57	*6:40		
Szomorfalú	»	6:23	2:07	6:16	—	Nyitra-Zsambokrét	»	5:33	—	2:06	6:49		
Nyitra-Ludány	»	*6:41	*2:25	*6:34	—	Chynorán 15. sz. őrh.	»	5:40	—	*2:12	*6:55		
Nagy-Tapolcsány	»	6:51	2:35	6:44	—	Bossány	»	5:19	—	2:22	7:04		
Bossány	»	7:13	3:02	7:07	—	Nagy-Tapolcsány	»	6:12	—	2:44	7:27		
Chynorán 15. sz. őrh.	»	7:37	3:25	7:30	—	Nyitra-Ludány	»	6:30	—	3:07	7:46		
Nyitra-Zsambokrét	»	7:54	3:42	7:47	—	Szomorfalú	»	6:53	—	3:33	8:09		
Kis-Bélicz	»	8:14	3:51	7:57	—	Vicsap-Apáti	»	*6:59	—	*3:40	*8:15		
Nagy-Bélicz	érk.	8:24	4:11	8:17	—	Üzbégh	érk.	7:18	—	4:00	8:34		
Nagy-Bélicz	ind.	8:34	4:25	8:22	—	Kajsza 10. sz. őrh.	ind.	7:19	—	4:10	8:35		
Simony	»	*8:20	*4:07	*8:13	—	Nyitra	érk.	*7:28	—	*4:19	*8:44		
Nagy-Ugrócz	»	8:45	4:39	8:33	—	Nyitra	ind.	7:39	—	4:30	8:55		
Nagy-Ugrócz	»	8:55	4:53	8:41	—	Ivánka	»	7:44	1:49	5:10	9:5		
Oszlány	»	9:06	5:08	8:52	—	Nagy-Kér 6. sz. őrh.	»	8:02	2:07	5:32	9:23		
Nyitraszeg	»	9:15	5:20	9:01	—	Komjáth	»	*8:17	*2:22	*5:47	*9:38		
Nemes-Kosztolány	»	9:32	5:43	9:17	—	Ondróhó	»	8:32	2:37	6:02	9:53		
Nyitra-Novák	»	9:45	6:01	9:30	—	Nagy-Surány	»	*8:41	2:47	*6:11	10:03		
Koós	»	9:58	6:17	9:43	—	Annamajor	érk.	8:52	2:58	6:22	10:14		
Privigye-Bajmóc	érk.	10:10	6:32	9:55	—	Tót-Megyer	ind.	*9:12	*3:18	*6:45	10:34		
						Tót-Megyer	érk.	9:22	3:28	6:56	10:44		
Garam-Berzencze—Selmezbánya.						Selmezbánya—Garam-Berzencze.							
Stanice.	triedy	nák. os.	osobný	miešan.	Stanice.	triedy	nák. os.	miešan.	osobný				
		vtrak	vtrak	vtrak			vtrak	vtrak	vtrak	vtrak			
		I-III.	I-III.	I-III.			I-III.	I-III.	I-III.				
Garam-Berzencze	ind.	6:43	12:22	5:25	Selmezbánya	ind.	4:50	9:25	2:55				
Kecskés 3. sz. őrh.	»	*7:09	*12:43	*5:49	Bélabánya	»	5:24	9:59	3:28				
Bélabánya	»	8:00	1:27	6:38	Kecskés 3. sz. őrh.	»	*5:55	*10:30	*3:59				
Selmezbánya	érk.	8:52	2:03	7:28	Garam-Berzencze	érk.	6:15	10:50	4:19				

* Podmienečne vlak zastane

Hrabé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej knihtačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.